

ASSUR INVEST

Verzekeringsmakelaar

ASSUR INVEST NV

Antwerpsesteenweg 289
2390 Westmalle
FSMA 023875 A | RPR 0412.725.496
T 03 312 44 60 F 03 312 07 70
info@assur-invest.be
www.assur-invest.be

V.U. PAUL STRYCKERS - MEERHEIDEWEG 55 - 2980 ZOERSEL
P209223 AFGIFTEKANTOOR 2390 MALLE

Natuurpunt Voorkeempen

Driemaandelijks tijdschrift - Jaargang 20 nr. 80 oktober-november-december 2021

ZELDZAME INSECTEN OP DE HEGTE HEYDE P. 4

**INHEEMSE BOMEN EN STRUIKEN VOOR JE
TUIN P. 8**

www.natuurpuntvoorkeempen.be

Natuurelementen op drift

Beste natuurliefhebber,

leerde jij vroeger ook op school dat België een gematigd klimaat kent? De voorbije zomer zou je het alweer niet gezegd hebben. We zagen televisiebeelden van kolkende watermassa's die de mens en zijn bezittingen wegspoelden, terwijl elders grote stukken natuur zijn afgebrand, al dan niet geholpen door militairen. Als dit zo doorgaat, dan dreigt de factuur voor al die schade hoog op te lopen. En dan nog gezwegen van het menselijke leed en de gevolgen voor de natuur. Gaan we afwachten tot onze beleidsmakers het oplossen of doen we zelf ook iets?

Natuurpunt is een belangrijke partner in het klimaatverhaal. We kopen en beschermen bestaande bossen en planten er nieuwe. Zo leggen we CO₂ vast, wat de klimaatontregeling afzwakt, en tegelijk bevorderen we de biodiversiteit. Tegen 2024 gaat Natuurpunt in Vlaanderen 700 hectare nieuw bos creëren. Daarnaast brengen we de waterhuishouding op orde: we geven in onze gebieden het hemelwater de kans om in de bodem te dringen en bij piekdebieten mogen waterlopen buiten hun oevers treden om zo het overvloedige water te bufferen. Hoe beter we hierin slagen, hoe minder watertekorten en hoe minder overstromingen er zullen zijn. Op die manier helpen we Vlaanderen klimaatrobuust te maken.

Natuurpunt Voorkempen neemt maatregelen op het terrein. Zo hebben we onlangs een weidegrond gekocht aan het Heiblok in Halle die we omzetten in nieuw bos, en hiermee is het natuurlijk nog niet gedaan. In de Vallei van de Delfte Beek en de Schijnvallei geven we het water zoveel mogelijk vrij spel, wat je elders bijna nergens ziet. Aan hernieuwbare energie werken we ook, maar daarover later meer.

Jij kunt ook je steentje bijdragen. Steun onze projecten. Hiertoe vind je verder in dit blad de nodige informatie. Wees zuinig met energie. Ben je een tuinbezitter, onthard je tuin en plant zelf ook bomen of struiken. Wist je dat woningen en tuinen liefst 13 % uitmaken van het Vlaamse landgebruik? Tuinbezitters kunnen dus veel bijdragen in het grote verhaal. Niet elke boom is geschikt voor elke tuin, maar in een artikelenreeks in dit blad helpen we je om de juiste keuzes te maken. Plantgoed kopen? Onze behaagactie kan je hierin helpen. Niet voor niets kent ze elk jaar meer succes.

Als ieder zijn steentje bijdraagt kunnen we het tij keren en een leefbare planeet achterlaten voor de volgende generaties. Het is heus nog niet te laat.

Ik zie tegenwoordig veel paddenstoelen, wat mij eraan herinnert om je heel aangename herfstdagen toe te wensen.

Peter

Met de felle regenval in juli maakte het Groot Schijn een uitstapje in De Vorse Beemden.

Inhoud

Activiteitenkalender	4
Een namiddagje struinen op de Hegte Heyde	5
Inheemse houtgewassen voor je tuin	8
Wilde lijsterbes	14
Behaag natuurlijk... 2021	17
Zondag 28 november Noten voor Natuur	18
Afdelingsnieuwtjes	18
Natuurcrypto 3	20
Expeditie Natuurpunt 2021 - een verslag	20
Verslag spaghetti take away	22
Nacht van de Vleermuis 2021	22
Nieuwe burens	23
Bos-voor-iedereen-wandeling	24

***Natuurpunt Voorkempen** is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige afdeling van Natuurpunt. Verschijnt op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober. Werken mee aan dit nummer: Chris De Roover, Walter d'Hertefelt, Peter Keustermans, Paul Lemoine, Michel Levens, Bob Peeters, Paul Stryckers, Gaby Thijs, Annelies Van Eyck, Dirk Van Gorp, Herman Van Looken, Dirk Vanschoonbeek, Wim Veraghtert.*

Eindredactie en verantwoordelijke uitgever: Paul Stryckers.

Voorzitter Natuurpunt Voorkempen: Peter Keustermans, 0475/58 69 18,
peter_Keustermans@telenet.be

Ondervoorzitter en penningmeester: Walter d'Hertefelt, 0478/65 90 10,
walter.dhertefelt@gmail.com

Secretariaat en ledenadministratie: Dirk Vanschoonbeek, 0477/65.50.91,
dirk.vanschoonbeek.2390@gmail.com

De overige bestuursleden en de gebiedsverantwoordelijken (conservators) vind je op onze website natuurpuntvoorkempen.be

Voor 30 euro ben je lid met heel het gezin net zoals meer dan 123.000 andere gezinnen. Je lidmaatschap loopt één kalenderjaar. Word je vandaag lid dan blijf je lid tot eind 2022.

Foto voorpagina: de zeldzame wegedoorn (vrouwelijk exemplaar) groeit in De Kluis. Foto Paul Stryckers.

www.natuurpuntvoorkempen.be
Afdeling: BE80 7512 0545 9477
Kern Zoersel: BE69 7512 0545 9578

Activiteitenkalender		
OKTOBER		
zo 03	9u30-12u	Paddenstoelenwandeling - De Renesse
zo 10	8u-19u30	Busuitstap - Uitkerkse Polder
NOVEMBER		
vr 19	20u-23u	Grote Natuurpunt Voorkepen Natuurquiz - GC Westmalle
zo 21	14u of 16u	Filmvoorstelling 'Holland, natuur in de delta' - GC 't Gasthuis Wijnegem
za 27	9u30-15u	Dag van de Natuur - Heiblok (Zoerselbos)
zo 28	20u-23u	Noten voor Natuur - café Surcele Zoersel
DECEMBER		
vr 03	20u-22u	Begijn Le Bleu 'Fwiet-Fwiet' - GC Westmalle
za 11 zo 12		Kerstmarkt Zoersel
za 18	14u-15u30	Vogelvoedertaarten maken - Oude Pastorie Westmalle

Voor meer details raadpleeg de activiteitenkalender die bij vorig nummer was gevoegd. Het ziet er nu eindelijk naar uit dat we de meeste van onze activiteiten opnieuw normaal kunnen uitvoeren. Maar het ondertussen afgelegde covidparcours heeft ons geleerd dat dit er een van telkens opduikende nieuwe onzekerheden is. Dus meer dan ooit: raadpleeg onze website en abonneer je op onze flits zo beschik je steeds over de meest recente informatie.

Zondag 10 oktober Back to the Climate betoging van de Klimaatcoalitie

Op de vooravond van een belangrijke Europese top en de grote klimaatop in Glasgow, geven meer dan negentig organisaties een krachtig signaal aan onze overheden: genoeg getalmd!

Hoe de actie er precies zal uitzien, is afhankelijk van de geldende gezondheidsmaatregelen. Mobilisatie van 10 oktober: Facebook evenement www.backtotheclimate.be

#BackToTheClimate

Een namiddagje struinen op de Hegte Heyde: insecten kijken in een geïsoleerd heischraal grasland.

Wim Veraghtert

Wie het wandelpad door ons reservaat De Hegte Heyde volgt, zal wellicht niet vermoeden dat dit reservaat een bijzondere schat herbergt.

Wim Veraghtert

opent het deksel van de koffer en toont ons de inhoud: een heischraal grasland.

De Hegte Heyde is niet het meest bekende natuurgebied in de Voorkempen. De afdeling beheert het gebied, op de grens Westmalle-Sint-Antonius-Zoersel, sinds 1998. Het bestaat voor een groot deel uit gemengd bos, met restanten van een weekendzone, waar vrijwilligers al talloze uren spendeerden om dat bos te laten evolueren naar een natuurlijker bos -niet zonder succes. Het meest interessante deel van het gebied is echter een grasland. Eind jaren negentig was dat grasland al geruime tijd niet

meer gemaaid (wat leidde tot vervilting), maar evenmin bemest. Onbemeste graslanden zijn in Vlaanderen op zich al bijzonder. Door een aangepast maa- en graasbeheer (met schapen) is het grasland op twee decennia geëvolueerd naar een bijzondere heischrale situatie.

Op 12 juni 2021 bracht ik enkele uren door in dit grasland. Het was mooi weer, en er was volop insectenactiviteit. Bij aankomst viel me weer op hoe schraal dit grasland eigenlijk geworden was. Door de droogte van 2018 en daaropvolgende zomers is het aandeel grassen nog sterk afgenomen, en domineren schapenzuring en korstmossen. Schapenzuring is een plant waarop allerlei insecten leven. Het duurde niet lang voor ik een kleine vuurvlieder zag, een courante verschijning in dit gebied. Ook waren er allerlei kleine zwarte motjes actief: dit is de

tijmdikkopmot, een zeer zeldzame soort die we voor het eerst in 2015 in dit grasland zagen (wat toen overigens een primeur voor de regio was). Dikkopmotten laten zich maar moeilijk herkennen: in 2015 onderzocht een specialist de genitaalstructuren van één van de motjes van de Hegte Heyde om te besluiten dat het effectief de tijmdikkopmot was. De Nederlandse naam van deze vlinder is wat ongelukkig gekozen, want in de Hegte Heyde groeit geen tijd, de rupsen van dit motje leven namelijk ook op schapenzuring. De aantallen tijmdikkopmotten leken sterk toegenomen, want op enkele uren kreeg ik een paar honderd exemplaren te zien.

Wellicht daarom waren er ook specifieke graafwespen aanwezig, nl. de gewone vlinderdoder. Graafwespen graven een holletje waarin ze hun verlamde prooi deponeren als voedsel voor de larven. Je hebt vele tientallen soorten graafwespen, die elk hun specialisatie hebben: keverdoders, wantsendoders, rupsendoders, sprinkhanendoders, enz. Vlinderdoders vangen vooral motjes, en in de Hegte Heyde zullen het vooral tijmdikkopmotten zijn.

Op schapenzuring trof ik ook, in groten getale, opvallende wantsen aan: de schapenzuringrandwants. Die hadden we in de Hegte Heyde nog niet eerder gezien: het ziet er naar uit dat deze wants pas vrij recent het gebied gekoloniseerd heeft. Het is in ons land een eerder zeldzame soort. Toen ik op de website waarnemingen.be invoerde dat ik een 100-tal exemplaren had waargenomen, vroeg de admin (de expert achter de schermen die de waarnemingen op juistheid controleert) of dat hoge aantal toevallig geen invoerfoutje was... Zo'n grote populatie van deze soort is eerder uitzonderlijk.

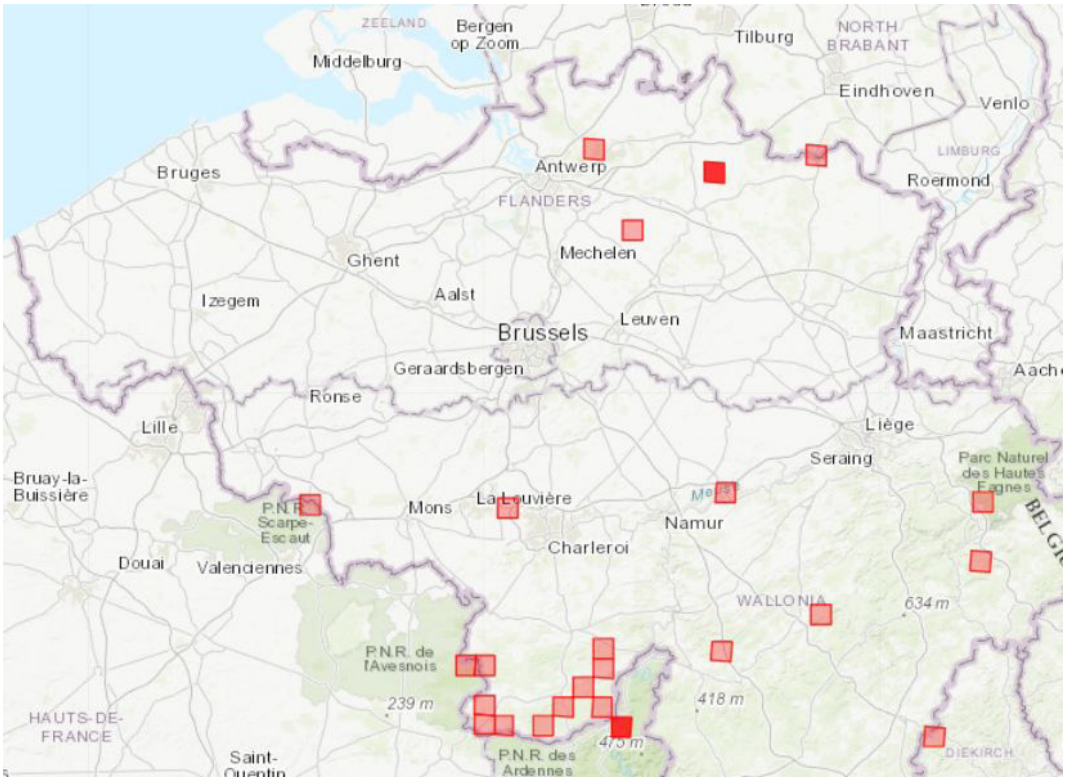
Naast de schapenzuring vinden we ook bloeiende planten terug in het grasland. Voor de bloei

van de steeds talrijker wordende struikheide is het nog wachten tot de hoogzomer, maar zandblauwtje, muizenoor, gewoon biggenkruid en klein vogelpootje stonden al in bloei. Daarnaast viel vooral bloeiende mannetjesereprijs op. Die plant is in de regio niet zo zeldzaam, maar in de aantallen waarin hij in de Hegte Heyde bloeit, zie je hem niet zo vaak. Het leek me interessant om bij zo'n grote groeiplaats even af te wachten om te zien wat er rondkroop en -vloog. Zo viel mijn oog op een wantsje dat op de ereprijs zat. Dit moest de mannetjesereprijschildwants zijn. Jawel, er bestaat dus een wants die enkel op deze plant voorkomt. Bovendien stelt de wants bijkomende eisen: ze komt enkel voor op snel opwarmende plekken. In Wallonië groeit mannetjesereprijs vaak in een stenige omgeving, en daar wordt de wants dan ook vaker gezien. Maar uit Vlaanderen zijn slechts een handvol meldingen bekend: een populatie in Retie, een in Neerpelt en een waarneming van een vermoedelijk zwervend exemplaar in Heist-op-den-Berg. Dat deze zeldzaamheid ook in de Hegte Heyde te vinden is, is een enorme opsteker. Want hoewel het grasland de afgelopen decennia geëvolueerd is naar een steeds waardevollere vegetatie, blijft de geïsoleerde ligging een handicap. Dat betekent dat enkel

Wim Veraghtert

Mannetjesereprijschildwants

Verspreiding van de mannetjesereprijschildwants in België.

soorten die mobiel genoeg zijn en er dus niet voor terugdeinzen om over dennenbossen en woonwijken te vliegen, de Hegte Heyde kunnen koloniseren. Zo vinden we momenteel in de Hegte Heyde het ideale biotoop voor de veldkrekkel, maar de krekels zitten er niet. Die kunnen namelijk niet vliegen, en de dichtstbijzijnde populatie zit enkele kilometers verderop.

Toch bleek de afgelopen jaren dat sommige soorten er verrassend genoeg wel in slagen om het grasland te vinden. In de Hegte Heyde dook in 2019 voor het eerst het zwart lieveheersbeestje op, een typische heidesoort, die we eerder wel vonden op het vliegveld van Malle maar bijv. niet in de Westmalse Heide noch in de Bonte Klepper. Deze vondsten tonen aan dat het toch de moeite loont om energie te steken in het beheer van zo'n geïsoleerd grasland. Het zijn niet alleen de grote natuur-

gebieden die aandacht verdienen; ook kleine reservaatjes zijn in dit versnipperde Vlaanderen onontbeerlijk.

Na de vondst van deze zeldzame wants zette ik mijn tocht verder. Met een vlindernet sleepte ik door de vegetatie en zo kreeg ik zuringsnuitkevers, driestrepsspinnen, zwarte kaardertjes (ook spinnen), knopsrietjes (sprinkhanen) en een hoop andere beestjes te zien. Ik doe veel moeite om die beestjes goed op de foto te krijgen (pro tip: het fototoestel Olympus Tough TG 5 heeft een fantastische macrofunctie). Goede foto's zijn bij het determineren onontbeerlijk. Dat op naam brengen van insecten verloopt in moderne tijden overigens totaal anders dan pakweg 5 jaar geleden. Toen had je er een dagtaak aan om uit te zoeken welk wantsje je gefotografeerd had. Dankzij artificiële intelligentie kunnen we nu beroep doen op herkennings-

software, ingebouwd in de website waarnemingen.be (en in de populaire app Obsidentify). Daardoor kost het mij maar enkele clicks om te achterhalen dat de wantsen die ik fotografeerde, de grasbreedneus, de gewone greppelschild en de zwartkopcyclus heten. De herkenningssoftware is zeker niet feilloos, dus het is aan te raden om de suggestie die het systeem doet zelf even te checken. Voor de ene soortgroep werkt het beter dan voor de andere (wantsen en nachtvlinders gaan erg goed, maar vliegen worden minder goed herkend). Sowieso schept dit systeem enorme mogelijkheden en is het ook in onze afdeling een hulp om die enorme soortenrijkdom beter in kaart te brengen.

Mijn bezoek aan de Hegte Heyde sloot ik af met waarnemingen van zwarte bladjager (een roofvlieg), grote tweestrep (een opvallende miljoenpoot) en een gaffelwaterjuffer. Die laatste was enigszins verrassend: in de Hegte Heyde is

geen waterpartij te vinden. Het grasland wordt wel door keizer- en oeverlibellen gebruikt als jachtterrein, maar waterjuffers kom je er toch niet snel tegen. De gaffelwaterjuffer is overigens een nieuwkomer in onze regio, sinds een jaar of drie. Het is één van die zuidelijke libellensoorten die door de klimaatverandering haar verspreidingsgebied noordwaarts kan uitbreiden. Ook elders in Malle en Zoersel dook ze reeds op.

Zo keerde ik terug huiswaarts. Met in totaal een zeventigtal waarnemingen op de teller en een hoop foto's om uit te sorteren. Het was, kortom, een productieve namiddag. Zonder hoge verwachtingen was ik naar het gebied afgezakt, maar het bleek des te meer de moeite. Een rustige namiddag beestjes van dichtbij bekijken: ik kan het iedereen aanraden!

Wim Veraghtert

Oostmalsesteenweg 355/357

2310 RIJKEVORSEL

Tel. 03/312.03.75

info@oris-wuyts.be

www.oris-wuyts.be / www.oris-wuyts-tuin.be

Inheemse houtgewassen voor je tuin

In het vorige nummer van ons tijdschrift recenseerden we het interessante bomenboek van Martin Hermy. In dat boek wordt principieel gekozen voor bomen die een maximum hoogte van 12 m bereiken. De meeste bomen worden immers gekapt omdat ze volgens hun eigenaars -of hun burenl- te groot geworden zijn. Aangezien het assortiment inheemse bomen dat aan voormeld criterium beantwoordt erg klein is, bespreekt professor Hermy vooral exoten. Deze aanpak is beslist verdedigbaar voor de vele kleine stadstuinen. Een tuin moet vooral een plek zijn waar je je goed voelt. Als je dan maar plaats hebt voor één boom(pje), dan is het volledig te begrijpen dat de eigenaars kiezen voor b.v. een Japanse esdoorn en niet voor een inheemse wilde lijsterbes. Die exotische boomsoort zal nestplaats bieden aan vogels die in een boomloze tuin niet tot broeden kunnen

komen. De bloemen die door insecten bestoven worden, zullen door honingbijen bezocht worden.

In ons werkingsgebied komen nog heel wat grotere tuinen voor. Dikwijls sluiten ze aan op de meer landelijke omgeving. Natuurpunt Voorkempen doet dan ook een oproep om in elke tuin zo mogelijk een plaats(je) voor inheemse houtgewassen te voorzien. De reden daarvoor werd ook door professor Hermy aangegeven: de begeleidende biodiversiteit van inheemse soorten overtreft vele malen die van exoten. Dat is trouwens ook de reden waarom we exoten, zeker als ze invasief zijn, uit onze natuurresevaten weren. In 2010 publiceerden we al een artikel rond dit onderwerp.

Paul Stryckers

stelt hier een geactualiseerde versie voor.

Houtgewassen is een term die zowel de bomen als de struiken omvat. Het verschil tussen beide is eerder arbitrair. Bomen hebben de neiging om één stam te vormen; bij struiken is meerstammigheid de regel. Bomen worden groter dan struiken, maar je hebt grotere en kleinere soorten in beide categorieën. Bovendien is ook de grootte van de tuin hier van belang: in een kleine tuin zal een grote struik al als een echte 'boom' aanvoelen. De mooiste boom of struik is er een die volledig vrij kan uitgroeien. Van in het begin kiezen voor een soort die op die manier kan groeien in je tuin, is dus cruciaal. Als een boom toch te groot wordt, kun je knotten of vormsnoei toepassen. Maar niet alle boomsoorten laten zich knotten en je moet er redelijk snel mee beginnen. Vormsnoei is een techniek waar niet iedere boomsnoeier even goed bedreven in is; het is bovendien een kostelijke zaak want om de zoveel jaren te herhalen. In heggen kunnen boomsoorten aangeplant worden die als hakhout worden beheerd. Daarbij wordt in de winter de stam na maximum 10 jaar (afhankelijk van de soort) tegen de grond afgezaagd. De boom loopt dan met meerdere stammetjes opnieuw uit, wat de heg nog ondoordringbaarder maakt. Ook de struiken in een heg worden vaak periodiek afgezet (= tegen de grond afzagen), om zo de heg dichter te maken wat ze aantrekkelijker maakt voor broedvogels. Een hazelaar die wordt afgezet, levert de typische rechte stammetjes op waar wandelstokken van worden gemaakt. De boomsoorten die hieronder worden vermeld, kunnen als hakhout worden beheerd.

Inheems betekent dat de soort van nature bij ons voorkomt. Maar dit begrip wordt op verschillende manieren gebruikt. Vroeger beschouwde men als inheems een soort die voorkomt in het gebied dat door een flora (= determinatiehandboek voor planten) bestreken

wordt. Vaak is dat een land, denk aan de 'Heukels' Flora van Nederland'. Ook Hermy hanteert het begrip zo. De door hem inheems genoemde gele kornoelje komt spontaan bijna uitsluitend in Wallonië voor. De veel aangeplante veldesdoorn (Spaanse aak) komt in Vlaanderen alleen in de kalkrijke gebieden nabij de taalgrens voor. Nu is het zeker verdedigbaar om toch dergelijke soorten in onze tuinen aan te planten. Soms komen ze bij ons niet voor omdat het ze niet lukt om spontaan vanuit zaad op te schieten, maar zullen ze met wat menselijke hulp wel goed opgroeien. We kunnen dergelijke soorten als 'randinheems' aanduiden. Voor Hermy is de gele kornoelje een topper; ook in mijn tuin heeft deze fraaie vroegbloeiende soort met eetbare vruchten een prominente plaats gekregen. Andere voorbeelden zijn de mispel en de uit Zuidoost-Europa afkomstige kerspruim. Appel- en perenbomen kun je eveneens onder deze categorie plaatsen. Echte wilde appelaars en perelaars vind je bij ons niet, maar hun gekweekte (hoogstammige) varianten zijn een weldaad voor elke tuin met natuurambities.

Wil je weten wat echt inheems is in je tuin, dan moet je nog verschillende stappen zetten. Zoals gezegd kan een staatkundige omschrijving geen goede basis zijn voor het begrip inheems. We weten allemaal dat zelfs ons kleine land heel uiteenlopende regio's kent. Denk maar aan de kust, de zandstreek, de kalkstreek, de Ardennen. België en Vlaanderen zijn om die reden ingedeeld in meerdere ecoregio's. Die worden gekenmerkt door een zeker klimaat, bodemgesteldheid, reliëf, enz. Een van die ecoregio's is de Kempen. Om te bepalen welke bomen en struiken we best aanplanten in Malle en Zoersel, moeten we dus vertrekken van deze ecoregio. Maar ook dan zijn we er nog niet uit. Binnen de ecoregio Kempen vinden we zowel

Paul Stryckers

Knoteik in de tuin van de auteur. De leeftijd kan op ongeveer 50 jaar geschat worden.

heel natte plaatsen (vijvers, laagvenen) als heel droge (zandverstuivingen) en alles wat daar tussenin ligt. Het spreekt vanzelf dat je een witte waterlelie niet op een zandverstuiving kunt aantreffen. De bodemkaart levert ons de nodige informatie over welke planten waar kunnen groeien. Zo heeft Natuurpunt Voorkempen de voorbije jaren winterlindes aangeplant in het natuureservaat De Kluis-Blommerschot (Vallei van de Delfte beek). Winterlinde groeit van nature op zandleembodems. In het reservaat vinden we die alleen in het valleitje van de Delfte beek. Daar kunnen we dus spreken van een inheemse soort. Maar ook hier geldt wat hiervoor bij de zgn. 'randinheemse' soorten is vermeld, namelijk dat in tuinen een wat bredere marge genomen mag worden. Een klassiek voorbeeld is de beuk. Op droge zandgronden

komt deze soort niet spontaan voor, omdat de kiemplanten een hoge luchtvochtigheid nodig hebben. Maar beuk kan wel op droge zandgrond worden aangeplant, getuigen de vroeger talrijk voorkomende beukenhagen in onze gemeenten. Door de aanplanting is de kritieke kiemplantenfase immers overgeslagen.

De laatste jaren is naast het begrip inheems ook **autochtoon** opgekomen. Een synoniem is 'oorspronkelijk inheems'. Het is plantmateriaal afkomstig van de nazaten van bomen en struiken die zich na de laatste ijstijd spontaan in onze streken hebben gevestigd. Dit in tegenstelling tot plantmateriaal afkomstig van exemplaren die door de mens over grote afstanden verplaatst werden. Dergelijk autochtoon materiaal is het best aangepast aan de groeiomstandigheden in onze streken en zal de meeste leefkansen bieden aan soorten die ervan afhankelijk zijn. Zo is de levenscyclus van heel wat bloembezoekende insecten afgestemd op de bloeitijd van de nectarplanten. Uit verre streken aangevoerd plantmateriaal heeft soms een andere bloeitijd dan het autochtone, zodat het minder kansen biedt aan de bloembezoekende insecten. Autochtoon materiaal wordt aangeboden via onze jaarlijkse Behaag-actie. Het begrip wordt recentelijk wel meer en meer in vraag gesteld, naar aanleiding van de aan de gang zijnde klimaatverandering. Het is opvallend dat het in Hermy's boek nauwelijks een rol speelt. Behalve het aspect klimaatverandering wijst hij ook op het gevaar van inteelt dat de soms erg kleine autochtone populaties bedreigt.

Hoe inheemse houtgewassen toepassen in je tuin?

Bomen kun je zoals gezegd als solitair aanplanten. Kleinere soorten (de '-12 m soorten' van Hermy) vrij uitgroeiend; grotere te knotten of

in vorm te snoeien. In een heg of een vogelbosje kun je ze als hakhout beheren. Struiken kunnen als randbeplanting naast een open plek, in hagen, heggen of als vogelbosje. Een haag is een strak gesnoeide rij houtgewassen. Denk aan beukenhagen of haagbeukenhagen (beide soorten zijn niet verwant) of hagen van veldesdoorn of taxus. (Merk op dat haagbeuk, veldesdoorn en taxus in onze gemeenten 'randinheems' zijn.) Het voordeel van een haag is dat ze weinig plaats inneemt. Het nadeel is dat de biodiversiteit door het frequent en strak snoeien niet zo hoog is. Een heg is een rij houtgewassen die vrij mag uitgroeien over een strook van b.v. 2 meter. Beheer bestaat uit geregeld losjes bij snoeien. Om de heg nog dichter te maken, kun je om de zoveel jaar een deel ervan afzetten. Door de zijtakken vrijer te laten uitgroeien en te laten bloeien, is de biodiversiteit hoog. Een uitgegroeide meidoornheg levert een van de hoogst scorende begroeiingen voor broedvogels; het dichte netwerk van bedoornde takken maakt de nesten onbereikbaar voor katten. Een vogelbosje is een groepje struiken, b.v. in een hoek van de tuin. Je kiest daarbij speciaal voor struiken die voor vogels eetbare bessen geven, naast schuil- en broedgelegenheid. Soms verkiezen tuineigenaars groenblijvende coniferenhagen, als ze een lelijk uitzicht willen maskeren of inkijk onmogelijk maken. Als de ruimte beschikbaar is, kun je gebruik maken van een dubbele heg: aan de buitenkant een ondoorzichtige groenblijvende haag van taxus of hulst, en aan de binnenkant een gevarieerde heg. Als deze laatste in de herfst de bladeren afstoot, blijft nog een groene afscherming over.

De soortenlijsten

Welke soorten zijn in ons werkingsgebied inheems en geschikt als tuinplant? Bomen zonder

bijkomende vermelding worden beschouwd als klein genoeg om vrij uit te groeien. Bomen die als hakhout moeten worden beheerd, hebben de code H; bomen die geknot kunnen worden, de code K. Soorten die wat leem in de grond prefereren (bij ons meestal onder vorm van zandleem) worden aangeduid met een L. Zoals gezegd baseren we ons op de bodemgesteldheid:

1 Soorten voor natte en vochtige, matig voedselrijke bodem (beekvalleien):

Boswilg (*Salix caprea*)
Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) L
Esp / Ratelpopulier (*Populus tremula*) H, K
(Europese) vogelkers (*Prunus padus*) L
Geoorde wilg (*Salix aurita*) L
Gelderse roos (*Viburnum opulus*) L
Gewone es (*Fraxinus excelsior*) H
Gewone vlier (*Sambucus nigra*)
Grauwe wilg (*Salix cinerea*)
Hazelaar (*Corylus avellana*)
Hondsroos (*Rosa canina*) L
Kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*) L
Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*) L
Sleedoorn (*Prunus spinosa*) L
Zachte berk (*Betula pubescens*) H
Zwarte els (*Alnus glutinosa*) H, K

Bespreking:

- Je mag de Europese vogelkers (foto bovenaan artikel) niet verwarren met de Amerikaanse vogelkers. Die laatste is aangeplant in de droge Kempische naaldbossen en is daar op vele plaatsen tot een plaag uitgegroeid. In Malle en Zoersel is de Europese vogelkers zeldzaam, zo niet ontbrekend, maar hij komt zeker in de streek voor; in de handel is een cultivar die rijkbloeiender is dan de wilde vorm: cultivar 'Watereri'.

Eenstijlige meidoorn

Gewone vlier

Sleedoorn

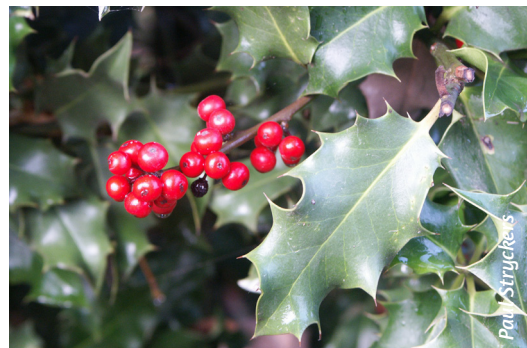
- Esp en sleedoorn vormen talrijke ondergrondse uitlopers. Dit maakt een heg of vogelbosje vanzelf dicht maar de uitlopers zullen ook buiten de heg of vogelbosje opslaan. Dit is geen probleem als de naastliggende zone minstens jaarlijks gemaaid wordt. Maar denk aan je burens!

Gelderse roos

Rode kornoelje

Hulst

2 Soorten voor droge, voedselarme bodem (zandruggen):

- Brem (*Cytisus scoparius*)
- Gaspeldoorn (*Ulex europaeus*)
- Hazelaar (*Corylus avellana*)
- Hulst (*Ilex aquifolium*)
- Ruwe berk (*Betula pendula*) H
- Sporkehout (*Rhamnus frangula*)
- Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*)

Wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)
Zomereik (*Quercus robur*) H, K

Bespreking:

- Zomereik werd in onze streken vroeger veel als knotboom beheerd. Het is essentieel om bij het knotten een zijtak als 'saptrekker' te sparen tot het daaropvolgende jaar. Knoteiken zijn erg gevoelig voor de meeldauwschimmel wat ze in bepaalde jaren erg onaantrekkelijk maakt.
- Brem en Gaspeldoorn zijn begeleidende soorten die veelal spontaan opschieten en moeilijk te behouden zijn eens een heg volledig uitgegroeid is. Wilde kamperfoelie is een houtige slingerplant (liaan).

meerdere van de voorgestelde soorten in hun assortiment. De herkomst kan heel uiteenlopend zijn.

Voor eigen bosaanplantingen doet Natuurpunt Voorkempen beroep op boomkwekerij Opdebeeck uit Putte (Mechelen). Het assortiment omvat alle voorgestelde soorten! Op de website kun je bovendien de herkomst nagaan.

De jaarlijkse Behaag-actie, die mee door Natuurpunt Voorkempen wordt ondersteund (zie elders in dit nummer) biedt pakketten aan die meestal een mengeling zijn van inheemse soorten zoals bedoeld in dit artikel en 'randinheemse' soorten. Ze zijn zeker geschikt voor toepassing binnen tuinen.

Waar koop je de bomen en struiken?

Grotere boomkwekerijen hebben meestal

Gebruik van de bodemkaart

Om precies te weten welke van de twee bovenstaande soortenlijsten je in je tuin kunt toepassen, kun je de bodemkaart raadplegen. Dit doe je als volgt:

- 1) open je internetbrowser en zoek naar 'www.geopunt.be'; zorg dat de pop-up blocker uit staat;
- 2) navigeer in de kaart en vergroot de schaal (met het verticale schuifbalkje links) totdat je je eigen tuin goed kunt lokaliseren;
- 3) als je rechts van de kaart geen lijst met kaarten aantreft (meestal staat die er wel), klik rechtsonder van de kaart op de knop 'kaarten'; klik in de lijst op 'natuur en milieu';
- 4) klik daarna in het nieuwe venster op 'bodem' en vervolgens op 'bodemkaart: bodemtypes';
- 5) als de schaal groot genoeg is, verschijnt de bodemkaart;
- 6) de bodemkaart bedekt de onderliggende kaart. Om het geselecteerde perceel opnieuw zichtbaar te maken, ga je in de lijst rechts naar het tabblad 'mijn selecties'. Klik dit aan en je zult de bodemkaart vermeld zien staan. Rechts naast de benaming staat een cirkeltje dat half zwart gekleurd is. Klik daarop en er verschijnt een gele schuifbalk. Door de knop naar links te bewegen wordt de onderliggende kaart zichtbaar en kun je je eigen tuin exact terugvinden;
- 6) klik met de linkermuisknop op het gekozen perceel; er verschijnt een pop up en klik daarin op de link 'bodemtypes'; er verschijnt vervolgens een nieuwe pop up met gedetailleerde info over het plaatselijke bodemtype
- 7) als het terrein waar je een aanplanting wil uitvoeren een bodem heeft die beschreven staat als nat of vochtig zand (code beginnend met Z en gevolgd door d of e), kies dan voor lijst 1; als het terrein bestaat uit vochtige (zand)leembodem (code beginnend met S of P), dan kun je aan die lijst de soorten toevoegen waar een L achter de naam staat;
- 8) als het terrein waar je een aanplanting wil uitvoeren een bodem heeft die beschreven staat als droog zand, kies dan voor lijst 2.

Wilde lijsterbes

Paul Stryckers

Aansluitend op het artikel 'Inheemse houtgewassen voor je tuin' bespreken we in dit en de volgende nummers een aantal soorten in detail.

Paul Stryckers

opent het rijtje met de wilde lijsterbes.

De wilde lijsterbes opent met reden deze nieuwe rubriek. Niet alleen omdat ik ons huis naar deze soort genoemd heb. Ook Martin Hermy, die naar ik eerder schreef eerder karig is met het aanprijzen van inheemse soorten, is vol lof over de wilde lijsterbes die hij omschrijft als een 'topper'.

Wat maakt deze soort, die tot de meest algemene van onze streek gerekend mag worden, zo bijzonder? Vooreerst is het een heel geschikte tuinboom, met een open licht doorla-

tende kruin en een maximum hoogte van 12 tot 15 (uitzonderlijk 20) meter. Onder de boom is dus nog heel wat plantaardig leven mogelijk in de vorm van allerlei vaste planten en bodembedekkers. In het wild komen zowel meerstammige als eenstammige exemplaren voor. Beide vormen zijn heel goed bruikbaar in een tuincontext. In de winter vallen de blauwgrijs behaarde knoppen op. De bevallige bladeren zijn geveerd, wat betekent dat ze uit kleinere deelblaadjes zijn samengesteld die langs één as -de hoofdnerf- staan ingeplant, met één topblaadje. Vanaf mei verschijnen de roomwitte bloemschermen die bijzonder (lees: wat weeigzoetig) geuren; dat heeft tot gevolg dat niet iedereen even wild is van de geur maar 'smaken' verschillen nu eenmaal. De bloei is vrij kort, enkele dagen tot een week. Maar in juli beginnen de bessen te rijpen, eerst geel en daarna -we zijn dan al augustus- oranje tot rood. In de herfst kleuren de bladeren mooi geel tot rood.

Paul Struyckers

Een boom dus die meerdere maanden van het jaar met een rijk kleurenpalet esthetisch plezier oplevert.

Wilde lijsterbes groeit zelfs op de arme zandgrond waar we in onze streek zo 'rijk' bedeed mee zijn... Maar als de zomer erg warm en droog is, gaat de boom soms al in de zomermaanden in herfstmodus en vallen de bladeren vroeg af. Van sappige bessen komt dan ook niet veel in huis. Toch is het een heel taaie boom die het b.v. op onherbergzame plaatsen in de Schotse heuvels nog goed uithoudt. Eigenlijk is het de enige vertegenwoordiger van de rozenfamilie die kenmerkend is voor arme gronden. De soort is ecologisch belangrijk. In de aangeplante 'dennenakkers' in de Kempen treedt hij als pionier van het inheemse loofbos op; wilde lijsterbes is dus minder lichtbehoevend dan die andere pioniers, de berken. De bloemen worden bestoven door insecten -het is een

uitstekende bijenplant- terwijl delen van de bladeren en de twijgen gegeten worden door tientallen soorten ongewervelden waaronder bladmineerders en galvormers. In de lente vormen de uiteinden van de takken de verzamelplaats voor honderden langsprietmotjes, fraaie dagactieve nachtvlinders zoals dat heet. De rijpe bessen, die overvloedig aanwezig kunnen zijn, vormen een gegeerd voedsel voor jawel... lijsters zoals de zanglijster en de merel. Ze zijn rijk aan vitamine A en C en na koken eetbaar. Je kunt er confituur van maken of verwerken in likeur. Zelf bracht ik uit Archangelsk (Russische Federatie) een 'cognac' mee gemaakt van lijsterbessen. *Nazdarovje* meneer Poetin!

Plant de wilde lijsterbes als solitairboom of als struik in een heg op zandgrond. Periodiek afzetten is in het laatste geval nodig.

Bronnen:

- Hermy, M. (2020) *De juiste boom voor elke tuin*, uitg. Sterck en De Vreese, Gorredijk.
 Maes, B. (red.) (2006) *Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen*, uitg. Boom, Meppel.
 Weeda, E. (1987) *Nederlandse oecologische flora*, deel 2, uitg. IVN, Amsterdam.

Paul Struyckers

DOMEIN DE RENESSE VZW

Domein de Renesse vzw is een socio-culturele vereniging met een hart voor natuur en cultuur.

We hebben een bijzondere aandacht voor erfgoed (het kasteel en park), animatie (gidsbeurten, kinder-animatie) en cultuur (organisatie van verschillende activiteiten).

We willen bovendien de toeristische troeven van onze gemeente in de kijker zetten.

BIJ ONS KAN JE GENIETEN VAN...

- een gezellig **kasteelcafé** op zondag- en maandagnamiddag van 13u tot 18u
- de mogelijkheid tot **huren van zalen** voor feesten, recepties, fotoreportages, vergaderingen, ...
- allerlei **interessante activiteiten** voor jong en oud (boekenmarkten, tentoonstellingen, gidsbeurten, kindervertellingsconcerten, ...)

ENKELE ACTIVITEITEN VAN DIT NAJAAR

- **2/10 en 3/10: Kunstenaarsweekend**
'Kunst verweven met een vleugje Muziek & Poëzie'
i.s.m. ArtPoeztiek t.v.v. Kinderkankerfonds
- **10/10 en 14/11 om 14u: Op stap met Anemoontje**
Leuke vertelwandeling door het domein voor kinderen
- **14/10 om 14u: Voordracht notaris Nouwkens**
- **17/10 en 21/11 om 10u30: Kasteelconcert**
- **28/10 om 19u: Voordracht Benneth De Proft**
- **4/11 om 20u: Voordracht Johan Swinnen**
- **10/11 om 19u: Voordracht Erna Siebens**

MEER INFO, VRAGEN OF RESERVATIES

- 📍 Lierselei 30, 2390 Oostmalle
- ☎ 03 311 55 91
- 🌐 www.domeinderenese.be
- ✉ info@domeinderenese.be
- 📘 facebook.com/domeinderenese
- 📷 instagram.com/domeinderenese

Domein de Renesse
kasteel, natuur, cultuur en meer

Behaag... Natuurlijk 2021

De verandering van het klimaat, de verschrikkelijk droge zomers en de nu extreem natte zomer drukken ons steeds vaker met de neus op de feiten. Er moeten dingen veranderen en we moeten allemaal ons steentje bijdragen. Niets doen is geen optie meer.

Natuurpunt Voorkepen wil de aanplant van streekeigen hagen bevorderen en biedt kant en klare haagpakketten aan tegen democratische prijzen. Zie bijgevoegde folder in dit Ledenblad! De klassiekers zijn onze haagpakketten: beukenhaag, bloesem- en bessenhaag, bijenbosjes, vogelbosjes, wilde ligusterhaag, houtkant, veldsdoornhaag en zoveel meer.

Net als vorig jaar kun je een aantal fruitbomen (appel, peer, pruim, kers) bestellen en verschillende soorten klein fruit (blauwe bes, rode bes, kruisbes, framboos, braam). Deze laatste soorten zijn specifiek in het assortiment opgeno-

men om het aanbod voor kleine tuinen te verrijken.

Vervang ook eens een stukje van dat traditionele gazon door een bloemenweide. Een bloemenweide heeft door zijn grote diversiteit aan planten een grote ecologische waarde voor bijen en vlinders. Het zaad dat wordt aangeboden is een mengeling van autochtone éénjarige planten. Een blad met uitleg over het zaaien en beheren wordt toegevoegd aan het pakje zaad. Het is echt niet moeilijk!

Prijzen, afbeeldingen, aantal planten per pakket, uitleg en plantinstructies van het aangeboden gamma hagen, fruitbomen, klein fruit, ... vind je terug op volgende websites:

www.natuurpuntvoorkepen.be

www.malle.be

www.zoersel.be

2BOOTS
Coaching
www.2boots.be

Privé of Zakelijk
Alleen of in team

**Natuurcoaching
Stress & Burnout coaching
Loopbaan coaching**
met Loopbaan cheques VDAB

i.s.m.

Inverde

LOOPBAANCHEQUE

VERBUIGBAAR VIA
VDAB.BE/LOOPBAANCHEQUES

Peter Massy
Coach – Trainer
peter@2boots.be
Tel: 0487 906 180

Nextstep Coaching Violetlaan 34 - 2980 Zoersel

Zondag 28 november Noten voor natuur

Op verzoek van Natuurpuntleden zowel als collega's muzikanten komt er dit jaar -na een verplichte onderbreking vorig jaar- opnieuw een versie van deze culturele fondswerving en wel op **zondag 28 november 2021** vanaf 20 u in café Surcele.

Het initiatief kadert eens te meer in het project 'Expeditie Natuurpunt' en heeft weerom de benefitaire bedoeling om met de collecte hoed zoveel mogelijk financieel zaad in het bakje te krijgen ten bate van nieuw aangekocht natuurpatrimonium. Nogmaals: praten kan en luisteren mag, natuur rijmt tenslotte met cultuur.

Alvast een tip van de sluier: ook deze keer wordt je een aangepaste 'Surprise-song' voorgeschoteld!

Tot dan.

Dirk van Gorp

Gezocht: medewerkers kerstmarkt Zoersel

Wij maken vogelvoeder kunstwerkjes om te verkopen op de kerstmarkt te Zoersel.

We zoeken creatieve en enthousiaste helpers om ons team te versterken.

Welkom op donderdag 9 december vanaf 9 u

in de oude pastorie, Berkhovenstraat 11 te Westmalle.

Tot dan?

Gaby T.

Recycleren doen we samen

Onze voorjaarsactie rond klein ICT-materiaal was een reuze succes. Dank zij dit succes hebben we een blijvende samenwerking met Recyca. Heb je oude inktpatronen of cartridges, een oude GSM, usb-stick, of ander klein ICT-materiaal? Dan kun je dit steeds binnenbrengen bij Recyca, Delften 23 hal 701 te Malle. Aan

de ingang staat een grote doos met onze naam op. Hierin kun je dit materiaal achterlaten. Ge-
raak je moeilijk daar? Dan kun je het altijd aan een bestuurslid van Natuurpunt Voorkempen afgeven, of je stuurt een mailtje naar info@natuurpuntvoorkempen.be
Bedankt!

Regionale Schijnvallei zoekt winkelmedewerkers

Natuurpunt Voorkempen vormt samen met Natuurpunt Schijnbeemden en Natuurpunt Antwerpen-stad de regionale Natuurpunt Schijnvallei. In Wijnegem bevindt zich het se-

cretariaat met Natuurpuntwinkel. Voor deze winkel worden medewerkers gezocht. Interesse? info@schijnvallei.be

Natuurpunt Schijnbeemden organiseert cursus natuurbeheer

De afdeling Schijnbeemden heeft een cursus natuurbeheer opgezet, voorzien in het voorjaar 2022 (start 11 januari). Ook leden uit afdeling Voorkempen kunnen inschrijven. De nadruk ligt weliswaar op natuurgebieden uit het werkingsgebied van 'Schijnbeemden'.

Hierbij de weblink op de natuurpunt.be website:

[https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-](https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurbeheer-schijnbeemden-48697)

[natuurbeheer-schijnbeemden-48697](https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurbeheer-schijnbeemden-48697)

Deze link bevat het programma met alle details, inschrijven gaat ook via deze link.

Ter info: de inkomsten van deze cursus gaan integraal naar Natuurpunt.

Michel Levens

Natuurpunt Schijnbeemden

Nieuwe qr-code voor betalingen Payconiq

Door het -opnieuw- wijzigen van onze bankrekeningnummers (zie bericht in vorig tijdschrift-nummer) is ook de qr-code voor betalingen met Payconiq gewijzigd.

Om een mededeling te kunnen invoeren met payconiq moet je eerst een payconiq-account aanmaken. Met deze account koppel je payconiq aan je bestaande zichtrekening; en dus ook aan je banking app.

Als dat gebeurd is kun je wel een mededeling invoeren met je betaling.

Meer info vind je op <https://www.payconiq.be/nl/faq/hoe-installeer-ik-de-payconiq-by-bancontact-app>

Niet voor lidmaatschap. Steeds reden van betaling vermelden!

Scan en betaal met Payconiq by Bancontact.

Scannez et payez avec Payconiq by Bancontact.

Natuurpunt Voorkempen

Natuurcryptogram 3

- A** gek op koeien
- B** dagelijkse kost voor de baviaan
- C** een vogel om in te kaderen
- D** K80
- E** adellijk witte bloem (Dui.)
- F** kleinmeubel voor vogels
- G** groenminnend
- H** onvergankelijk, eeuwig gewas
- I** pineutduif, klosmus, sigaarmereel
- J** ... in de vulkaan kwam lava tevoorschijn.
- K** filosoof-bioloog
- L** bereider van palingspijs en giften
- M** dolfijn in de turnzaal
- N** regenboogbloem
- O** gekookt watje

A			12		8	17		5		
B		17			6		1	1		
C		16		3						
D					13	7		19	15	
E		20			11			12	12	
F		2			23				10	2
G				14	3			9	20	15
H			23		22	19				
I			13	7	18				5	
J				6	8		12			14
K			18				11	16	4	
L				21	1	2	4			2
M		22		21		5			9	
N		9								
O			3	10						

We zijn in dit nummer al aan de derde aflevering toe van het natuurcryptogram. De winnaar van het tweede cryptogram is Emilia Van Uffelen uit Zoersel. Ze ontvangt een boek van Lieven Scheire.

Expeditie Natuurpunt 2021 – een verslag

Zaterdagochtend vroeg. Vier frisse blootgatters melden zich aan het startpunt in Gent. Samen met 25 andere ploegen zullen zij de Vlaamse Ardennen en de Haspengouwse heuvels trotseren als dank aan al hun sponsors.

Onze vier vrienden zijn zo enthousiast dat zij er om te starten nog een oefenrondje bij lappen (sic).

De eerste kilometers zijn vlak en dat geeft moed. Onze eerste rustpost in Brakel verlaten

we dan ook nog zo goed als even fris. Wel een beetje nat, want de regengoden hebben ons niet gespaard. Maar het echte werk komt er aan. De heuvels laten zich van hun beste kant zien en zorgen voor het nodige tandengeknars. Een echte blootgatter is niet van een kleintje vervaard en de hindernissen worden genomen. Tot het tijd is om te rusten aan onze tweede halte in Gooik.

We verlaten de Vlaamse Ardennen en duiken onder Brussel door om ook daar de heuvels

eens te verkennen. Ook die laten zich niet onbetuigd. Soms denken we met weemoed aan ons 'Vlakke land', het mooie lied van Jacques Brel... Het is al avond als we op de kampplaats aankomen. Daar worden we opgewacht door onze coach Tom (We kunnen hem sterk aanbevelen!). Het is er een gezellige sfeer en we voelen ons dadelijk thuis tussen al die andere enthousiaste ploegen. De lekkere 'chili con carne' smaakt bijzonder goed. We spoelen de dag door met enkele frisse Gageleers. Het is tijd geworden om onze slaappleats op te zoeken en te genieten van een meer dan verdiende nachtrust. We hebben 184 km op de teller.

Zondag is de tweede dag en is aangekondigd als een rustigere en minder zware dag, met slechts een goede 111 km te overwinnen. We merken dat het parcours inderdaad lichter is, maar krijgen dan weer met andere tegenslag te maken. Peter zijn fiets loopt onherstelbaar vast. Hij dient te wachten op de volgwagen en wij moeten met drie verder. Leuk is anders, maar de plicht roept. We hopen Peter terug te zien op de volgende rustplaats in Kortenaeken. Wij genieten ondertussen van een leuke babbel met enkele lokale helden op een gezellig terrasje onder een schaduwrijke boom. Een mens moet iets doen om wat drank te kunnen krijgen. Maar we houden er wel elk een suikerwafel aan over... In Kortenaeken zien we Peter terug, en met fiets! Een ander team had een reservefiets bij en Peter mocht deze gebruiken. Dikke merci aan deze ploeg.

De laatste 40 km worden aangesneden en we ruiken de aankomst al. Niets kan ons nog

tegenhouden, of toch...? Die allerlaatste kilometers worden we getrakteerd op een onweer dat er best mocht zijn. Als je dan op een open vlakte zit, is dat echt wel de moeite. We vluchten noodgedwongen in allerijl naar een plaatselijke drankgelegenheid. Als de bui is opgeklaard, nemen we de laatste kilometers. Op de aankomstplaats worden we opgewacht door onze coach en chauffeurs. Het weerzien was hartelijk. Maar ook de mensen van Natuurpunt zorgen voor de nodige verwelcoming. We worden hartelijk ontvangen, moeten een fotosessie ondergaan, en kunnen ons dan even neerzetten om de twee dagen nog eens te overlopen. 304 km was de einstand op de kilometerteller.

We willen als Blootgatters Natuurpunt en alle medewerkers danken voor de puike organisatie. Het was altijd een plezier om ergens aan te komen. We danken onze fantastische coach Tom, die ons leven wat lichter maakte deze twee dagen. We danken ook al onze sponsors die er voor zorgden dat we dit avontuur konden aanvatten. Voor hen en voor onze natuur deden we het!

Maar ook een woord van dank aan de andere twee teams die voor onze afdeling gezwoegd hebben: De Dwergenbergen (voor de Dwergenbergen) en de Kempenboys (voor het Zoerselbos). Hun inspanning stond bij ons niet zo in de belangstelling, maar ze is er niet minder verdienstelijk om. Een ferme bedankt dus aan beiden.

Dirk V.

Vrijdag 19 november

Natuurpunt Voorkempen Natuurquiz!

Verlag Spaghetti take away

Onze eerste spaghetti take-away was een reuze succes. Dank aan allen die een bestelling plaatsten! Er werden 269 porties verkocht, waarvan 209 'Bolognaise' en de rest veggie. Ook de rijstap was een knaller met 156 porties. Alle sausen waren bereid met verse biogroenten (tomaat, selder, wortel, paprika, ajuin, look, courgette, linzen,..). Ook de pasta was bio. De commentaren waren over het algemeen erg positief. Dat doet ons deugd. We hebben ook geleerd wat we moeten aanpassen om een volgende editie nog beter te maken. Voor meerderen onder jullie was de hoeveelheid pasta eerder te groot en de hoeveelheid saus eerder te weinig. Dat gaan we aanpassen door... minder pasta en meer saus te geven. De veggiesaus

vonden sommigen te dun (te weinig groenten). Dus gaan we nog meer groenten toevoegen. Over de kruiding en de smaak van de saus waren de grote meerderheid mensen tevreden, maar sommigen hadden de saus liever iets pittiger. Dat gaan we echter zo houden. Je kunt beter bijkruiden naar eigen smaak in plaats van te 'ont'kruiden. Het afhalen verliep vlotjes. We plannen hier nog wel enkele verbeteringen...

Nogmaals een ferme bedankt aan alle bestellers en we hopen jullie volgend jaar terug te ontmoeten op onze vernieuwde uitgave.

Dirk V.

Nacht van de Vleermuis 2021

Een groots evenement met spelletjes, drank, knutselactiviteiten, een diavoorstelling,... konden we er coronagewijs niet van maken dit jaar maar de Nacht van de Vleermuis laten we niet zomaar aan ons voorbij gaan. We grijpen dit moment graag aan om vleermuizen in de kijker te zetten. Om mensen kennis te laten maken met deze bijzonder fascinerende vliegende zoogdieren.

We stippelden 2 verschillende wandelingen uit. Eentje van 6 km die zowel het park van de Renesse als Wolfschot en 's Herenbos aansneet en eentje van 2,5km voor kinderen en hun ouders.

We vertrokken in 3 groepen van ongeveer 20 personen. Enthousiaste gidsen vertelden over hoe vleermuizen zich voortplanten, waar ze in de winter en de zomer verblijven, hoeveel insecten ze 's nachts vangen (een dwergvleermuis wel 300/nacht, we mogen dankbaar dat

ze die soms toch wel lastige muggen zo gulzig vororberen), over vleugels die eigenlijk handen zijn,...

Daarnaast werd er ook verteld over het prachtige kasteel, de reuzen Sequoia van 40,5m, de lopende beek, van waar de naam Wofschot komt (schot=afscheiding en dit tegen de wolvenplaag in 1763), over de ijskelder die nu een overwinteringsplaats voor vleermuizen is, het Ferrarisbos,...

De kinderen en hun ouders speelden onderweg een spelletje waarmee ze de echolocatie van vleermuizen leerden kennen. De gekste geluidjes producerend moesten ze met hun ogen toe op zoek naar hun kameraadje, tot ze mekaar vonden enkel door middel van geluid.

We zagen heel wat dwergvleermuizen die al jagend duikvluchten langs onze hoofden maakten, een rosse vleermuis die hoog boven

de bomen voorbij vloog, enkele laatvliegers en als kers op de taart de watervleermuizen die met hun witte buikjes over de vijver rond het kasteel scheerden.

Met veel liefde en enthousiasme werden de aanwezigen doorheen de prachtige omgeving en de wereld van de vleermuizen geloodst. Ons opzet was geslaagd. We hebben weer heel wat mensen laten kennismaken met deze fantastische dieren.

Annelies V.E.

Nieuwe burens

In de tuin van ons bestuurslid Bob maakte dit voorjaar een koppel sperwers hun nest. Het bracht enkele jongen groot.

Bob Peeters

OXFAM
Wereldwinkels

Zondag 31 oktober Kruis van Blommerschot 10u en 14u

bos-voor-iedereen-wandeling

radio

Felinea yoga & coaching & relaxatie

www.felinea.be

individueel of in kleine groepjes

Yoga & relaxatie
Natuurcoaching
Stress & Burnout coaching

Felicia Van Hoof
felinea@skynet.be
Tel: 0472 24 66 25
Brakkebos 11 2980 Halle-Zoersel

“De natuur heeft geen haast en toch komt alles tot stand” Lao Tse

BARTELS
DRUKKERIJ

ONTWERP DRUKWERK PRINT

www.drukkerijbartels.be

Drukkerij Bartels
Steenweg op Turnhout 42
2330 Merksplas
info@drukkerijbartels.be
0475 455 777

**AFFICHES
DRANKBONNEN
INKOMKAARTEN
FLYERS
BROCHURES
STICKERS
GEBOORTEKAARTJES**

Sponsors

Wijngaardhof

Meer dan Bio

**BIOLOGISCH,
LOKAAL,
DUURZAAM
& FAIR**

Dagelijks
een breed **biologisch**
assortiment in onze
boerderijwinkel met
ruime parking !

Groenten & kruiden vers van het veld, fruit, kazen (van de verstoog), vegetarisch/vegan beleg, vlees, droge voeding (ook glutenvrij), zuivel, bieren & wijnen, sappen, broden, verzorgingsproducten, huishoudproducten en dierenvoeding.

**5% korting
voor leden van
Natuurpunt
of Velt !**

Wijngaardhof • Heidsiebaan 22 • 2390 Westmalle

onze openingsuren

dinsdag tot en met vrijdag van
8u30 tot 18u00,
zaterdag van 8u30 tot 17u00

☎ 03/502.92.99

✉ info@meerdanbio.be

🌐 www.meerdanbio.be

📘 www.facebook.com/wijngaardhof

Sponsors

TAVERNE - KOFFIEHUIS - IJSSALON

de Comme

Lierselei 8 2390 Oostmalle
tel. & fax 03/312.03.13

meer

Energie

voor onze

toekomst!

www.ebem.be

Industrieweg 3-5 • B-2330 Merksplas ☎ tel 014 43 10 31
fax 014 43 10 32 ✉ info@ebem.be

Sponsors

HORTA WESTMALLE

JE PARTNER VOOR TUIN & DIER

Sponsors

HORTA Westmalle • Jacobin

Antwerpsesteenweg 383 • 2390 Westmalle
T. 03 312 04 36 • westmalle@horta.org

• HORTA •
TUIN & DIER

www.horta.org

snoepcreaties
geschenkmanden
ballonnen

snoep
pralines
doopsuiker

juwelen
handtassen
...

Tip!

Eigen ideetje
voor doopsuiker
en drukwerk?
Wij creëren dit
voor jou!

MARLY

Pastoor van Loenhoutlaan 5
2390 Westmalle • T.: 03 311 61 41
marly@mail.be
www.doopsuikermarly.be

Ma-Wo-Vr-Za: 11u-18u • Di-Do: 14u-18u • Zondag gesloten

Joris Vleugels bvba
Tuin- & landschapsarchitect
boomverzorging

Blijkerijstraat 35
2390 Oostmalle
tel/fax 03 633 04 06
gsm 0495 23 44 06
joris.vleugelsbvba@telenet.be
www.jorisvleugels.be

Hier groeit plezier

Sponsors

Aveve Malle
Antwerpsesteenweg 51
2390 Malle
gabriels.roel@aveve.be

Uw biologische verswinkel!

Van de Wervelaan 10 - 2970 Schilde
Tel. 03 384 09 66 - Fax. 03 384 20 16
E-mail: schilde@bioshop.be www.bioshop.be

Uw partner in gezonde voeding!

BIODYVINO

partner van Natuurpunt

	<p>Website www.biodyvino.be</p>
---	--

Het grootste assortiment
biologische, biodynamische
en Natuurwijnen in België

Zetel: ZOERSEL, Ten Hoflaan 22 Tel. 03-312 24 38
Magazijn: AARTSELAAR, Schelselei 15 C

ESTAMINET
PREMIUM PILS

Praatcafé
Oostmallebaan 99
2980 Zoersel
www.surcele.be

Like us on Facebook

Perkplanten Van Deun - Hofmans

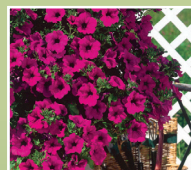
is reeds meer dan 30 jaar HÉT adres voor een ongezien assortiment geraniums, perk- en terrasplanten!

**11.000M² GEGARANDEERD
TUINPLEZIER.**

Enorme keuze in hang-,
stam- en stekperkplanten

ALLES UIT EIGEN KWEK.

Topkwaliteit aan voordelige prijzen

www.perkplanten.com

Perkplanten

Van Deun - Hofmans

Westmallebaan 91 • 2980 Zoersel

T 03 312 45 46

GEOPEND: ma - za 08u30 - 18u00

Tijdens de maand mei tevens geopend:

Zondagen 09u00 - 13u00

Feestdagen 09u00 - 17u00